

Välkommen till Afa Försäkrings seminarium

Hot och våld i läraryrket

– utsatthet och vägar till förändring

21
AUG

Arbetsolycksfall orsakade av hot och våld, lärare och skolledare

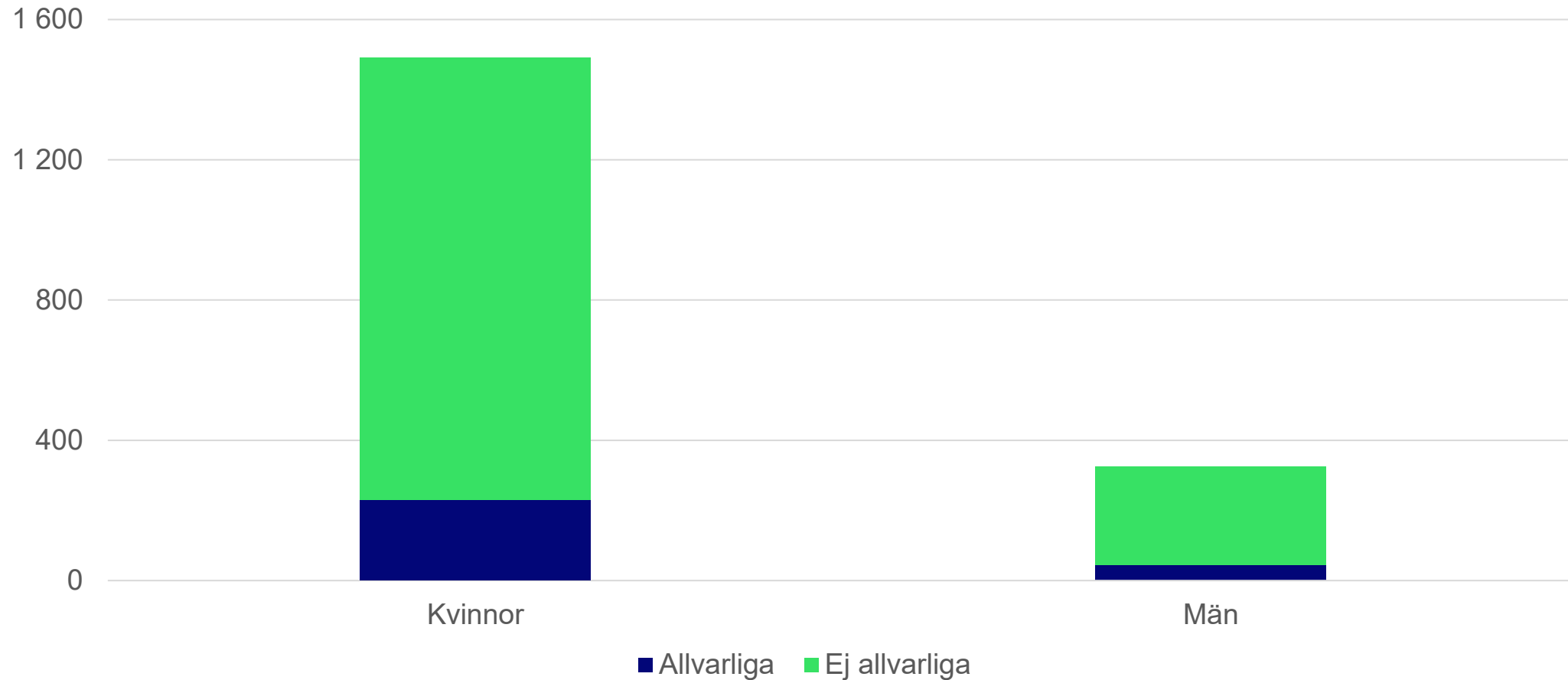
Statistik från Afa Försäkring

Om arbetsolycksfall orsakade av hot och våld

- **Arbetsolycksfall:** Olycksfall som inträffar i arbetet.
- Hot, verbalt eller med föremål.
- Misshandel.

Antal arbetsolycksfall orsakade av hot och våld, efter kön och allvarlighet, 2019–2023. Lärare och skolledare.

Exempel på händelseförlopp

Kvinna

Lärare och skolledare

Händelse

"Jag och min kollega bad om elevens telefon. Eleven vägrade lämna ifrån sig den och började skrika grova ord samt sparka och slå både mig och min kollega."

Diagnos

Anpassningsstörningar och reaktion på svår stress.

Skadeallvar

Sjukskriven > 30 dagar.

Grundskollärare Man, 26–35 år

Händelse:

"Var på väg till lektion. Gick emellan ett slagsmål mellan elever och fick själv ta emot slag. Eleven använde fysiskt våld mot mig."

Diagnos:

Skador på flera kroppsregioner

Allvarlighet:

Medicinsk invaliditet

"Stökigt i en grupp med flera elever. Tillsägelser ignorerades och en av eleverna hotade mig med våldtäkt."

**Kvinna
46–55 år**

Lärare och skolledare

Diagnos

Akut stressreaktion

Skadeallvar

Sjukskriven >30 dagar

Ta del av Afa Försäkrings statistik

- <https://afaforsakring.se/statistik>

April 2025

Allvarliga arbetsolycksfall orsakade av hot och våld inom kommuner och regioner

afa
FÖRSÄKRING

Hot och våld ligger bakom 12 procent av de allvarliga arbetsolycksfallen inom kommun- och regionsektorn. Olyckorna sker ofta i vård- och kontaktyrken och drabbar främst kvinnor. Hälften av olyckorna drabbar yrkesgruppen undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl. Det visar statistik från Afa Försäkring.

Om rapporten
Den här rapporten handlar om allvariga arbetsolycksfall orsakade av hot och våld inom kommun- och regionsektorn.¹ Rapporten bygger på en genomgång av 1 695 olycksfall som har inträffat mellan 2019 och 2023, och som Afa Försäkring har godkänt som arbetsolycksfall enligt villkoren i Trygghetsförsäkringen vid arbets-skada TFA-KL.² Statistiken kommer från Afa Försäkrings skadedatabas och är avläst 31 december 2024. Vid mätberäkningar är statistiken avläst 31 december året efter att olyckan inträffade.

¹ Vi definierar hot och våld i olyckor i tre kategorier: hot och våld, rån och påkörning av person (tåg, buss, bil eller cykel) i kommuner och regioner eller de allra flesta olyckor på hot och våld, och vi kommer därför i denna rapport att redovisa de tre kategorierna sammanslagna som hot och våld.

² Rapporten omfattar inte hot och våld i olyckor som har inträffat på väg till eller från arbetet då dessa räknas som trafikolycksfall.

Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro

2025

afa
FÖRSÄKRING

Vårt statistikverktyg

Här kan du själv ta fram statistik om arbetsskador och sjukfrånvaro i olika yrkesgrupper.

→ [Till statistikverktyget](#)

Ilse Hakvoort
Docent i pedagogik

Sofia Persson
Docent i sociologi

🏠 / Forskning / Hitta forskning / Eskalerande konflikter, hot och våld mot lärare: Uttryck, orsaker och insatser

Sidans innehåll

Kort beskrivning

Syfte och frågeställningar

Resultat

Aktuellt

Projektet i media

Relaterat innehåll

Eskalerande konflikter, hot och våld mot lärare: Uttryck, orsaker och insatser

Forskningsprojekt

afa
FÖRSÄKRING

- Syftar till att öka kunskapen om eskalerade konflikter med hot och våld mot lärare, samt om lärares hantering och skolors insatser.
- Fyra högstadieskolor.
- Intervjuer med lärare, rektorer, fackliga representanter, kommunens trygghets- och säkerhetsansvariga. Lokala och kommunala dokument.

Problemet anses vara utbrett och globalt.

Samtidigt anges att området är underbeforskat.

- Situationer
- Konsekvenser
- Stöd

- Förekomst av hot och våld
- Typer av utsatthet

- Mångfacetterad problembild
- Emotionsarbete relativt sig själv, kollegor och elever

Obligatorisk

"Relationer är vår största nyckel."
(lärare)

"Riktigt, riktigt bra lärare håller ordning, [är] tydliga, raka, men också väldigt vänliga och visar att de tycker om eleverna." (rektor)

Prestationer

"Jag [eleven] vet inte vad gör jag här alltså [...] bara sitter av tiden. Eller så gör man andra saker." (facklig repr.)

"Har du vanligt stökiga elever [...] då kan du jobba med [...] din undervisning." (lärare)

Social ordning

"Där och då bubblar det över liksom. Det är därför det är så viktigt att man liksom inte går in i det då, utan man tar det efter när inte liksom det finns folk runt omkring, i trängda miljöer." (lärare)

"Vi var mjukhårda, kan man säga, tydliga och mjukhårda." (bitr rektor)

Elevrelationer

"Det är en konflikt mellan två personer, så är det plötsligt en konflikt mellan 10 personer [...] Det blir stort, väldigt fort liksom [...] små grejer som ligger och pyr och så helt plötsligt så exploderar det." (lärare)

"De farligaste situationerna är när man själv kliver in." (lärare)

Starka motsättningar – exempel

Lärare – Elev	Lärare går emellan ett våldsamt bråk.	E: läraren ska inte lägga sig i; L: lärare har ansvar.
Lärare – Elev	En elev i behov av stöd får ett utbrott.	E: har rätt till stöd; L: finns inget stöd tillgängligt.
Lärare – Elev	En elev gillar inte lärare.	E: vill göra livet surt för lärare; L: känner obehag.
Lärare – Huvudman	En elev lämnar in en anmälan mot en lärare.	H: stödjer eleven; L: önskar stöd från H.
Facklig representant – Huvudman	Situationen är ohållbar, många sjukanmälningar.	F: vill att situationen tas på allvar; H: vill att skolan ska göra mer.

Som påverkar främjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

Samverkan

Gemensamma mål		
Lärare – Lärare		
Lärare – Resurspersonal – Skolledning	Elever saknar tydlig sysselsättning mellan lektioner, inventarier förstörs.	Meningsfulla aktiviteter under icke-lektionstid.
Skola – Huvudman – Polis – Socialtjänst		

... påverkar insatser ...

Sammanfattningsvis

- Orsaker – insatser
- Relationen lärare – elever
- Rektors och kollegiets betydelse
- Fackets roll
- Kommunen/huvudmannen
- Samverkan mellan olika aktörer
- Dynamiskt fenomen

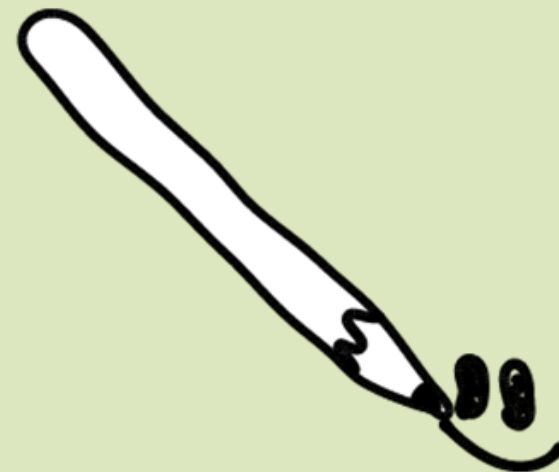
Tack!

[Eskalering av konflikter, hot och våld mot lärare: Uttryck,
orsaker och insatser | Göteborgs universitet \(gu.se\)](#)

Arbetsmiljö- skolan

Ett initiativ för en bättre
arbetsmiljö i skolan

Lisa Rönnbäck, projektledare

Det här är Prevent

En ideell förening inom arbetsmiljöområdet
sedan 1940-talet.

Svenskt Näringsliv, LO och PTK är Prevents tre huvudmän.

Det här är Prevent

Kunskapsnav i arbetsmiljöfrågor
med uppgift att ge arbetsplatserna
stöd i arbetsmiljöarbetet.

- inspirera
- förmedla kunskap
- utveckla produkter

Kunskaper för en bättre arbetsdag

- verktyg och metoder
- ämnes- och branschsidor
- enkäter och checklistor
- webinarier
- utbildningar och böcker
- tidningen Arbetsliv
- podden Jobbfika

prevent
ARBETSMILJÖ | SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGSLIV, LO & PTK

Arbetsmiljö- skolan

På uppdrag av parts-
organisationerna:

- Almega utbildning
- Sveriges Lärare
- Sveriges Skolledare
- Kommunal

prevent
ARBETSMILJÖ I SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGSLIV, LO & PTK

prevent

ARBETSMILJÖ I SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGSLIV, LO & PTK

Önskemål

- Ett partsgemensamt arbetsmiljöstöd för skolan
- Alla som arbetar i skolan är målgrupp
- Samverkan i fokus

Designkoncept:

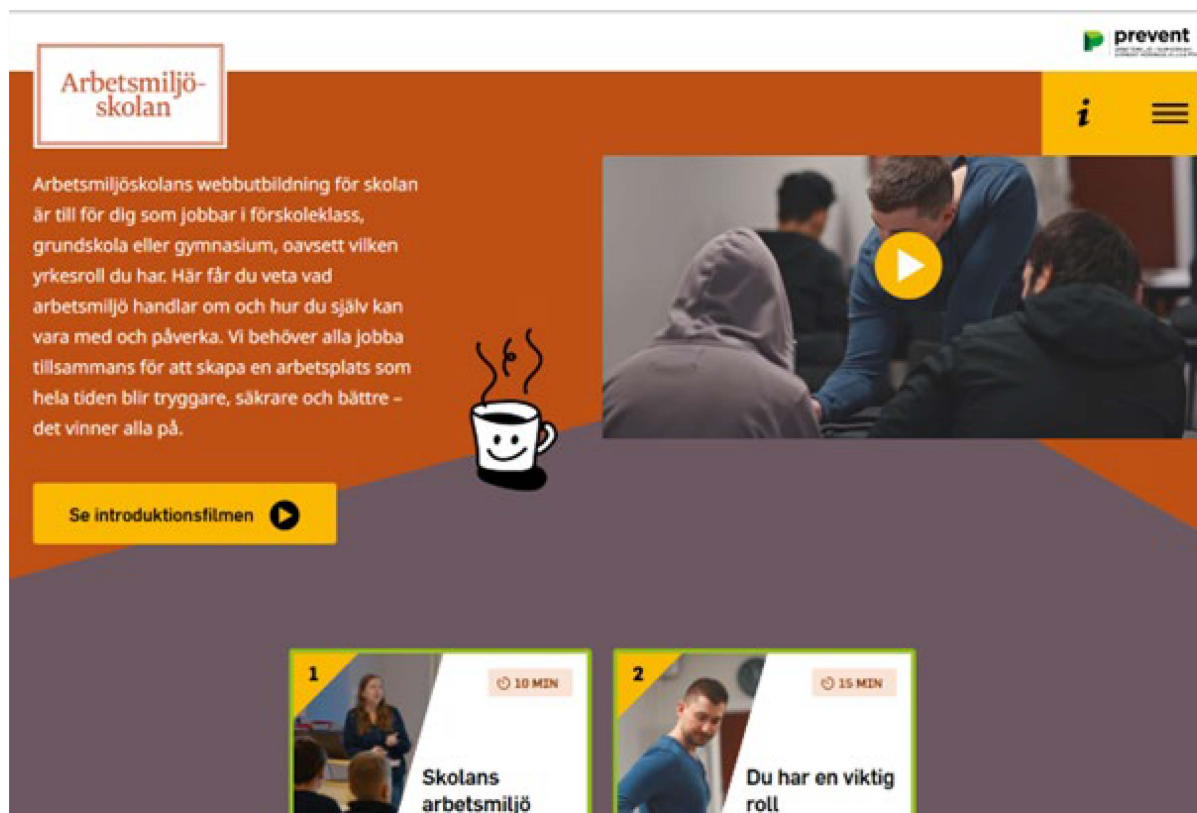
Arbetsmiljö- skolan

Ett initiativ för en bättre arbetsmiljö i skolan

prevent.se/skolan

Webbutbildning

Hög arbetsbelastning och stress. Det är några av utmaningarna för dig som jobbar i skolan. Men det finns även många andra områden som påverkar arbetsmiljön i skolan.

Arbetsmiljöskolan beskriver vad arbetsmiljö är, vad som påverkar arbetsmiljön och hur man själv kan vara med och påverka. Den innehåller en kort, övergripande webbutbildning och fem teman med fakta, filmer och diskussionsfrågor. Passar alla som jobbar i skolan.

[Till webbutbildningen](#)

Arbetsmiljö- skolan

Tema: Arbeta med arbetsmiljön

En väl fungerande arbetsmiljö är avgörande för att alla på arbetsplatsen ska kunna trivas och må bra. Genom att arbeta systematiskt går det att identifiera risker, bedöma dem och åtgärda dem innan de leder till ohälsa.

Här får du lära dig mer om hur arbetsmiljöarbete och samverkan kan gå till.

[Tema: Arbeta med arbetsmiljön](#)

Tema: Arbetsbelastning

Hög arbetsbelastning är en del av vardagen för många i skolan, men med rätt planering, tydliga gränser och stöd går det ofta att förebygga stress och ohälsa.

Här får du tips på hur du kan hantera stressiga situationer och bidra till att skapa balans för dig och dina kollegor.

[Tema: Arbetsbelastning](#)

Tema: Fysisk arbetsmiljö

Den fysiska arbetsmiljön, med allt från belysning och buller till ergonomi och säkerhet, påverkar både hur vi mår och hur vi presterar på jobbet.

Här får du lära dig mer om några av de utmaningar som kan uppstå i skolan.

[Tema: Fysisk arbetsmiljö](#)

Fem temasidor

prevent
ARBETSMILJÖ I SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGSLIV, LO & PTK

Tema: Kommunikation

Tydlig dialog, att alla är delaktiga och att viktig information når fram är några av de saker som bidrar till en väl fungerande kommunikation på skolan.

Här finns tips på hur chefer och medarbetare tillsammans kan arbeta vidare med kommunikationen.

[Tema: Kommunikation](#)

Tema: Hot och våld

Att skolpersonal utsätts för hot och våld är ett allvarligt arbetsmiljöproblem. Det är något som ingen ska behöva utsättas för på jobbet.

Här får du veta mer om hot och våld och reflektera över hur skolan kan bli tryggare.

[Tema: Hot och våld](#)

Mer av oss här:

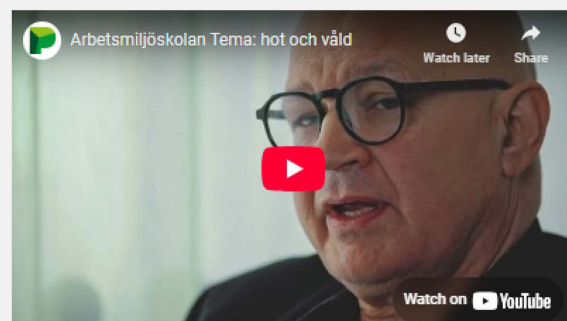
Tema: Hot och våld

Arbetsmiljö- skolan

Att skolpersonal utsätts för hot och våld är ett allvarligt arbetsmiljöproblem. Det är något som ingen ska behöva utsättas för på jobbet. Här får du veta mer om hot och våld och reflektera över hur skolan kan bli tryggare.

Hot och våld kan få mer eller mindre allvarliga både fysiska och psykiska konsekvenser, och är aldrig acceptabelt på en arbetsplats. Om en eller flera medarbetare utsätts kan det påverka arbetsmiljön för alla medarbetare.

I filmen kommenterar Arbetsmiljöverkets sakkunnige Kristian Hansson ämnet hot och våld i skolan.

Arbeta i grupp

I pdf:en finns faktaunderlag och gruppövningar för att arbeta med hot och våld tillsammans. Övningarna är presenterade så att de enkelt kan visas på en stor skärm. De passar bra att använda på till exempel arbetsplatsträffar.

Ladda ner pdf

Fundera en kort stund över de här frågorna:

1. Har du upplevt hot eller våld på jobbet, eller har du varit med om att en kollega har utsatts?
2. Vilka konsekvenser upplevde du eller kollegan?
3. Hur upplevde ni situationen och tiden efteråt?
4. Upplevde ni att ni fick rätt stöd från skolan?

Dilemma: När man behöver mer stöd

Här kommer ett dilemma som kan uppstå i skolan. Vad ska man göra om man upplever att man inte får det stöd man behöver från chef och kollegor efter att ha utsatts för hot eller våld?

Maria har nyligen varit med om en mycket obehaglig situation där en vårdnadshavare betedde sig aggressivt och hotfullt. Det hände under ett möte efter att hon gett en elev sämre betyg än vad eleven och vårdnadshavaren hade förväntat sig. Efter den händelsen känner sig Maria ofta orolig och ledsen, och det känns obehagligt att hon kommer att behöva träffa vårdnadshavaren igen.

När Maria har berättat om händelsen för andra på jobbet upplever hon att de inte förstår hur dåligt hon mår. De säger att hon har gjort rätt och att det bara är att gå vidare.

Vad tycker du att Maria ska göra?

Rapportera händelsen i skolans system för tillbudsrapportering.

Sjukskriva sig i en vecka och hoppas att det känns bättre sedan.

Prata med rektorn för att få mer stöd och hjälp.

prevent
ARBETSMILJÖ I SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGSLIV, LO & PTK

Initiativ i tre delar

Tre olika material, som tas fram eftersom.

Skolan

Förskolan

Skolledare

prevent.se/skolan

afa
FÖRSÄKRING